

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра банківської справи

Допущено до захисту

Завідувач кафедри

Кузнєцова Людмила Вікторівна

“ ___ ” _____ 20__ р.

ВИПУСКНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня бакалавра

зі спеціальності банківська справа

за темою:

ОЦІНКА ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКУ

Виконавець

студент кредитно-економічного

факультету

Нарожна Анна Юріївна

Науковий керівник

кандидат економічних наук, доцент

Сирчин Олександр Леонідович

Одеса 2017

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ.....	5
1.1. Особливості фінансової діяльності комерційного банку як об'єкта господарювання.....	5
1.2. Методи оцінки ефективності фінансової діяльності банку.....	16
Висновки до першого розділу.....	27
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ І ЇЇ ЕФЕКТИВНОСТІ БАНКУ (НА ПРИКЛАДІ ПАТ «ПУМБ»).....	30
2.1. Загальна характеристика організації роботи банку.....	30
2.2. Оцінка пасивів та активів банку.....	36
2.3. Оцінка фінансових показників і ефективності роботи банку.....	49
Висновки до другого розділу.....	58
РОЗДІЛ 3. РОЗРОБКА РЕКОМЕНДАЦІЙ ЩОДО ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ.....	61
3.1. Структуризація активів і пасивів як напрямок підвищення ефективності роботи комерційного банку.....	61
3.2. Шляхи збільшення ліквідності, фінансової стійкості та прибутковості комерційного банку.....	68
Висновки до третього розділу.....	84
ВИСНОВКИ.....	86
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	92
ДОДАТКИ.....	96

ВСТУП

Актуальність теми. Кожен день ми маємо змогу спостерігати динаміку явищ та станів, які нас оточують. Абсолютно не важливо, яку сферу обрали чи оберемо для роботи, ми все рівно будемо мати справу з економікою нашої країни. Варто дізнатися більше інформації в рамках цієї області не лише для професійної кваліфікації, але й для власного розуміння того, як саме влаштована та чи інша система.

Практично всі сфери нашого життя мають тісний зв'язок, тобто розвиток однієї може напряду залежати від позитивного або негативного стану іншої. Говорячи власне про банківську діяльність в стані ринкової економіки, можна сказати, що вона стала своєрідним каталізатором суспільного виробництва. Це в свою чергу означає, що економічний розвиток безпосередньо залежить від активного чи пасивного втручання банківських ресурсів. Банки стали ареалом грошової допомоги як для великих підприємств, що знаходяться в ризиковому стані, так і малих, які попри високий потенціал стали заручниками відсутніх ресурсів на подальший розвиток.

З інтенсивним на сьогодні технічним прогресом - вимоги і потреби людей теж прогресують. Не стала виключенням також банківська діяльність: кількість можливих послуг, їх якість, стабільність, лояльність, зручність все це впливає на найвагомійший з показників банківської фінансової діяльності, а саме прибуток. Стійкість і результативність роботи будь-якого комерційного банку залежить не лише від зовнішніх факторів, але й від різноманітних аспектів його внутрішньої роботи.

Здавалося б дана тематика дипломної роботи цікавою і корисною для людей вузького профілю, проте це не зовсім так. Більшість людей в силу своєї фінансової необізнаності роблять поспішні висновки, які стають причиною невірних рішень. Взавши до уваги те, що майже всі сфери нашого життя переплітаються з

економічною сферою, варто відмітити актуальність теми, що розглядається. Це проявляється не лише в зацікавленій аудиторії, але й в ситуації, що склалася в нинішніх умовах господарювання. Успішність і ефективність правління комерційними банками цікавить не лише власників і працівників установ, держави, але й власне клієнтів.

Мета дипломної роботи полягає у виявленні нових шляхів покращення банківської діяльності за допомогою оцінки фінансових показників.

Завдання дипломної роботи полягає у тому, аби:

- а) визначити особливості фінансової діяльності комерційного банку;
- б) з'ясувати основні методи оцінки ефективності фінансової роботи банку;
- в) дослідити організацію роботи банку (зокрема конкретно на прикладі ПАТ «ПУМБ»), а також проаналізувати структуру активів і пасивів, оцінити фінансові показники і власне ефективність роботи банку;
- г) розглянути структуризацію балансу як один із напрямків покращення фінансового становища банку;
- д) запропонувати нові способи і методи підвищення ліквідності, збільшення фінансової стійкості та прибутковості комерційного банку.

Об'єкт дослідження - діяльність комерційного банку.

Предмет дослідження - результати фінансової діяльності комерційного банку.

Методи дослідження. У дипломній роботі використані такі загальнонаукові методи як індукція і дедукція, аналіз і синтез, логічний метод аналізу, діалектичний метод, а також такі сучасні методи як первинні статистичні спостереження, групування та статистичний аналіз хронологічних рядів параметрів з допомогою електронних таблиць EXCEL.

Інформаційна база дослідження. Інформаційна база дослідження включає в себе: законодавчі акти, монографії з питань банківської справи та банківської діяльності, бухгалтерська та фінансова звітність ПАТ «ПУМБ» протягом 2014-2016 років (баланс, звіти про фінансові результати), статистична інформація по роботі банківської системи України (Інтернет-сайт роботи Національного банку України), періодична економічна література.

На основі проведених досліджень, аналітичної і теоретичної робіт, будуть зроблені висновки, що матимуть не лише теоретичну обґрунтованість, але й практичну цінність. З'ясувавши головні чинники, які впливають на якість роботи банку (на прикладі ПАТ «ПУМБ»), будуть розроблені рекомендації задля покращення ефективності роботи будь-якого комерційного банку.

ВИСНОВКИ

В ході нашої роботи, перш за все, ми звернули увагу на теоретичні основи фінансової діяльності комерційного банку, адже неможливо всеохоплююче і різносторонньо проаналізувати будь-який процес чи явище, не маючи відповідних теоретичних знань. Отже, в першому розділі нашої дипломної роботи ми визначили особливості фінансової діяльності комерційного банку та з'ясувати основні методи оцінки ефективності фінансової роботи банку.

З приводу фінансової діяльності комерційного банку варто сказати, що система, в якій він знаходиться і функціонує - досить складна і багатогранна. Достатню увагу при її вивченні варто приділити банківському законодавству. Так, в результаті аналізованої нами інформації ми визначили, що НБУ здійснює значний вплив на регламентацію роботи комерційного банку, а саме: встановлення нормативів, порядку і умов здійснення банківських операцій. Фінансова діяльність банку має свою, відмінну від багатьох інших об'єктів господарювання, специфічну організацію роботи. Наприклад, можна відмітити своєрідний спектр послуг та операцій, що надає комерційний банк. Він є складним і детально регламентованим законодавством. Кожен банк самостійно обирає, які саме послуги надавати і в якій кількості, а отже, саме він визначає свій профіль і є творцем політики і стратегії своєї діяльності. Отже, правильно прийняті рішення керівництвом банку, дадуть змогу стати банку прибутковим і перспективним.

В процесі нашої роботи ми приділили основну увагу саме фінансовій діяльності, тому більш широко розглянули ті операції і послуги комерційного банку, які мали власне фінансовий зміст, а саме: депозитні, розрахункові, кредитні, факторингові та лізингові операції.

В ході вивчення даного питання ми однозначно дійшли висновку, що фінансова діяльність банку – це різновид економічної діяльності, тому вона повинна бути організована ефективно і формувати прибуток, за рахунок якого поповнюють власні кошти (капітал) банку та збільшують його ресурсний потенціал.

Під час з'ясування основних методів оцінки ефективності фінансової роботи банку, ми дійшли висновку, що власне сама ефективність в даному контексті означає не лише направленість на фінансові результати банку, але й на методи управління, які складають своєрідну систему формування цілей та стратегій. Аналіз та співставлення вітчизняних і закордонних джерел дає змогу узагальнити всі інструменти оцінювання у два основних підходи: бухгалтерський і економічний (або виробничий). Кожен з представлених методів має свої переваги та недоліки, а також підходить краще для відповідного кола споживачів інформації про ефективність роботи банку.

Отже, як підсумок можна сказати, що діяльність банківської установи є досить складним і багатогранним ареалом для вивчення. Теоретичні знання про регламентацію роботи банку, можливості та обов'язки банку, а також інформація про основні методи оцінки ефективності його діяльності, - все це дасть змогу краще зрозуміти сутність подальшого дослідження та аналізу.

Другий розділ нашої роботи ми присвятили дослідженню організації роботи банку, а також аналізу структури активів і пасивів, оцінці фінансових показників і власне визначенню ефективності роботи банку (зокрема конкретно на прикладі ПАТ «ПУМБ»).

Загалом про діяльність ПАТ «ПУМБ» варто сказати, що 23 грудня 1991 року банк був зареєстрований Національним банком України. З 1998 року ПУМБ підтримує рейтинги міжнародних рейтингових агентств. ПАТ «ПУМБ» має широкий спектр напрямків своєї діяльності, а також розгалужену систему управління. Завдяки приєднанню до ПАТ «ПУМБ» Донгорбанку кількість його відділень поступово зростає.

Особливості банку:

а) сформована європейська корпоративна культура, використовуються світові стандарти обслуговування та управління ризиками;

б) впроваджені передові інформаційні технології: операційна система банку базується на продуктивній бізнес-платформі IBM AS/400, власний Процесінговий центр;

в) банк має найдосконалішу в Україні систему «Клієнт-банк» забезпечує можливість віддаленого керування як особистими рахунками, так і фінансами корпорацій;

г) є першим українським банком, фінансова звітність якого складається відповідно до міжнародних стандартів обліку.

Загалом варто сказати, що розглянутий нами банк є не лише стабільним і надійним, має широкий спектр послуг і не гальмує в плані впровадження нових технологій, а також показує відносно непогані фінансові результати, але й те, що його працівники ведуть активне соціальне життя за межами банку.

Аналізуючи активи і пасиви ПАТ «ПУМБ» ми дійшли до певних висновків, що відіграли вагомий роль в досягненні мети нашої дипломної роботи.

При аналізі пасивів обраного нами банку ми виявили, що їх обсяг протягом досліджуваного періоду (2014-2016 років) мав тенденцію до збільшення, проте за аналізом показника «Прибуток/Збиток» ми побачили, що банк не отримує прибутку, а несе збитки. Проблема в неправильному управлінні ресурсами призвела до того, що банку не вистачало резервів для покриття свого збитку. Під час аналізу зобов'язань та власного капіталу ми побачили, що в цілому банк зменшив розмір власного капіталу і збільшив розмір своїх зобов'язань перед клієнтами і контрагентами. Така ситуація негативно відображається на прибутковості, тому банку необхідно змінити свою систему управління фінансовими ресурсами.

При аналізі активів, ми виявили дещо кращу ситуацію. Так, динаміка активів протягом аналізованого періоду позитивна: відбулося збільшення на 9 113 285 тис.грн., або на 25,7%. Переважно на таке підвищення вплинуло збільшення кредитного портфеля та інвестиційного портфеля. При аналізі кредитного портфеля ми виявили, що значно зросла питома вага коштів в інших банках. При аналізі чистих інвестицій(інвестиційного портфеля), ми виявили, що за досліджений період значно покращилась інвестиційна політика ПАТ «ПУМБ».

Аналізуючи загальні доходи та витрати банку, ми дійшли висновку, що хоч за період 2014-2016 років доходи досліджуваного банку збільшились на 407 009 тис.грн., або на 6,1%, а витрати зменшились на 295 834 тис.грн., або на 4,3%, але все

ж протягом 2014-2015 років витрати банку перевищували доходи і лише в 2016 році ситуація стабілізувалась і банк отримав відносно непоганий чистий дохід. Чистий прибуток ПАТ «ПУМБ» загалом за досліджуваний період зріс на 312 811 тис.грн., або в 6,7 раз.

Розрахувавши основні фінансові коефіцієнти для ПАТ «ПУМБ», ми дізнались про те, наскільки його робота є ефективною. Позитивні моменти:

а) ефективність операційної діяльності банку та про позитивну дієздатність банку;

б) може вільно покривати свої постійні витрати за рахунок основних джерел свого прибутку;

в) за 2015-2016 роки банк дотримувався режиму економії.

Негативний момент: рівень прибутковості банку не стійкий і знаходиться на низькому рівні.

В третьому розділі дипломної роботи ми розглянути структуру балансу як один із напрямків покращення фінансового становища банку, а також узагальнили відомі і розробили нові шляхи збільшення ліквідності, фінансової стійкості та прибутковості комерційного банку.

Під час дослідження даного питання ми дійшли висновку, що існує одне з найголовніших завдань при управлінні активами і пасивами, а саме: забезпечення такої їхньої структури, яка дає змогу одержувати прибуток, не виходячи за межі ліквідності. В межах даного питання ми вияснили, яка саме повинна бути балансова структура, на що це впливає і від чого залежить.

Аби розробити і узагальнити шляхи покращення роботи комерційного банку ми перш за все виявили взаємозв'язок понять фінансова стійкість, ліквідність і прибутковість. Так поняття фінансової стійкості є центральним, а два інших - відповідними факторами, що справляють вплив на неї. Отже, на фінансову стійкість впливає стан капіталізації, ліквідності та прибутковості. Отже, для покращення ефективності роботи банку за рахунок капіталізації ми пропонуємо наступне:

а) активізація капітальних притоків: необхідно віднайти стабільні джерела надходження додаткового капіталу. Так варто звернути увагу на залучення інвесторів та акціонерів;

б) консолідація банків: ефективним шляхом до підвищення капіталізації є саме злиття та об'єднання банків. Створення банківських корпорацій та холдингових груп є оптимальним шляхом до підвищення капіталізації в наш час, адже відчутний незначний вплив НБУ, банки зберігають право власності та управління;

в) покращення інвестиційної привабливості;

г) управління ризиками: в структурі кожного банку варто було б організувати окремий відділ, який би відповідав за виявлення, аналіз і попередження ризиків різного характеру. Варто підвищити якісні характеристики капіталу і дотримуватись достатнього рівня покриття капіталом існуючих ризиків;

д) інвестування прибутку в капітал: для підвищення капіталізації потрібно збільшити частку прибутку, що інвестується в капітал. Так, для досягнення цієї цілі варто звільнити від оподаткування частину прибутку банків, що направлена на збільшення капіталізації;

е) посилення роботи менеджменту банку: стратегія менеджменту має бути направлена на збільшення власного капіталу банку, за рахунок всіх доступних джерел;

ж) підвищення довіри до банку;

з) принципи Базеля II і Базеля III: застосування нових європейських вимог до капіталу комерційних банків нашої країни дасть змогу підвищити якісні характеристики капіталу і ліквідності.

Для покращення ефективності роботи банку за рахунок ліквідності ми пропонуємо наступне:

а) необхідно правильно організувати роботу відділів банку;

б) обов'язкове надання кредитів: для того, аби не досягти дефіциту ліквідності, менеджеру варто слідкувати за розмірами наданих позик і шукати джерела отримання коштів задля покриття цих позик;

в) потрібно мати тісний зв'язок з кожним своїм клієнтом: знаючи, коли клієнт планує взяти позичку, або поставити чи забрати депозитні вкладення заздалегідь, банк зможе передбачити дефіцит ліквідності, або ж навпаки – надлишок грошових ресурсів;

г) при виникненні дефіциту ліквідності основними джерелами до швидкого збільшення ліквідних коштів є: міжбанківський кредит, продаж цінних паперів інвестиційного портфеля і інвестування їх в кредитні операції, рефінансування від Національного Банку України, надходження вкладень від клієнтів та інші.

Для покращення ефективності роботи банку за рахунок прибутковості ми пропонуємо наступне:

а) збільшення доходів (залучення позичальників і накопичення ресурсів, прогнозування, ефективне розміщення грошових ресурсів, збільшення власного капіталу, збільшення частки доходних активів, стабільний і достатній резервний фонд, альтернативні послуги, впровадження інновацій, розвиток електронних систем тощо);

б) зменшення витрат(використання більш дешевих ресурсів, зменшення витрат на оплату праці, впровадження більш високотехнологічних приладів буде разовою витратою, що згодом окупиться і буде не лише приносити дохід, але й привертатиме увагу клієнтів, розгалуження і покращення роботи в Інтернет просторі);

в) ефективний менеджмент(підвищення кваліфікованості керівного складу).

Отже, можна зробити висновок, що аналізована нами фінансова діяльність і результати банківської діяльності, дали змогу не лише наглядно побачити реальні проблеми і фактори, що на них впливають, але і розробити відповідні рекомендації щодо їх подолання. З допомогою аналізу конкретного банку, ми зуміли систематизувати загальні шляхи до покращення фінансової стійкості, ліквідності та прибутковості будь-якого комерційного банку. Можна розцінювати нашу роботу як практично доцільну і ефективну, адже її результати дали змогу досягти першочергової мети.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Банківський нагляд [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article;jsessionid=2FBB21E6E2C60E675A8D5DD6E8C520E2?art_id=76262&cat_id=36794 . – офіційний сайт НБУ.
2. Бланк І.О. Концептуальні основи фінансового менеджмента / Ігор Олександрович Бланк. – К. : Вид-во "Ніка-Центр", Ельга, 2003. – 448 с.
3. Вікіпедія [Електронний ресурс].– Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D0%A3%D0%9C%D0%91#.D0.86.D1.81.D1.82.D0.BE.D1.80.D1.96.D1.8F>
4. Вовчак О.Д. Кредит і банківська справа: підручник / О.Д. Вовчак, Н.М. Руцишин, Т.Я. Андрейків. — К.: Знання, 2008. — 564 с.
5. Вольська С.П. Фінансова стійкість банку та механізми її забезпечення: автореф. дис. канд. екон. наук / С.П. Вольська — Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана. — 2011. — С.19.
6. Герасимович А.М., Алексеєнко М.Д., Парасій-Вергуненко І.М. Аналіз банківської діяльності: Підручник / Герасимович А.М., Алексеєнко М.Д., Парасій-Вергуненко І.М. та ін.; За ред. А.М. Герасимовича. [Електронний ресурс]– Режим доступу: <http://library.if.ua/book/1/103.html> — К.: КНЕУ, 2005.
7. Довгань Ж.М. Економічні фактори порушення фінансової стійкості банківських установ: д.е.н., професор / Довгань Ж.М. — Тернопільський національний економічний університет—2013.
8. Господарський кодекс України [Електронний ресурс]: Кодекс України, затверджений Верховною Радою України від від 16.01.2003 № 436-IV. Редакція від 08.12.2016, підстава 1670-19 – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
9. Інформаційний портал про банки України – Інтернет-сайт / [Електронний ресурс].– Режим доступу : <http://www.bankstore.com.ua/ua/banks/124369/>

10. Костюченко О. А. Банківське право України. Банківська система. Національний банк. Комерційні банки. Розрахунки і кредитування. Ринок цінних паперів. Національне валютне законодавство. Банківські системи зарубіжних країн. Інститут банківської таємниці [Текст]: підручник / О. А. Костюченко. – 4-е вид. – К.: А.С.К., 2006. – 624 с.
11. Малярчук К.С. Методи оцінки ефективності філіальної мережі банків, [Електронний ресурс] / Малярчук К.С. – Режим доступу: <http://www.stattionline.org.ua/ekonom/34/3179-metodi-ocinki-efektivnosti-filialno%D1%97-merezhi-banku.html>.
12. Г.А.Маховикова, Т.Г.Касьяненко Аналіз і оцінка ризиків в бізнесі: Підручник для академічного бакалаврата. — 2014. — С.463
13. Методичні вказівки з інспектування банків “Система оцінки ризиків”/[Електронний ресурс]: затверджено постановою Правління НБУ №104 від 15.03.2004 р.– Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0104500-04>
14. Міщенко В.І. Банківські операції: Підручник / В.І. Міщенко, Н.Г. Слав'янська, О.Г. Коренева. — 2-е вид., переробл. і доп. — К.: Знання, 2007. - С. 87 - 89. 10.10
- Міщенко В.І. Банківські операції: Підручник / В.І.Міщенко, Н.Г. Слав'янська, О.Г. Коренева. —2-е вид., переробл. і доп. — К.: Знання, 2007. —С.46-48.
15. Міщенко В. Ліквідність банківської системи: економічна сутність, структура і методологічний підхід до аналізу [Текст] / В. Міщенко, А. Сомик //Вісник Національного банку України. – 2008. – № 11. – С. 6-9.
16. Опарін В.М. Фінанси (Загальна теорія): навч. посібн. [для студ. ВНЗ] / Валерій Михайлович Опарін. – Вид. 5-те, [перероб. та доп.]. – К.: Вид-во КНЕУ, 2008. – 240 с.
17. Офіційний сайт ПАТ «ПУМБ» – Інтернет-сайт / [Електронний ресурс].– Режим доступу : <https://pumb.ua/>
18. Положення про організацію операційної діяльності в банках України [Електронний ресурс]: Постанова від НБУ, Положення від 18.06.2003 № 254. Редакція від 15.06.2016, підстава v0344500-16 – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0559-03>

19. Про банки і банківську діяльність [Електронний ресурс]: Закон України, затверджений Верховною Радою України від 07.12.2000 № 2121–III. Редакція від 01.01.2017, підстава 1801-19. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>
20. Про інвестиційну діяльність [Електронний ресурс]: Закон України, затверджений Верховною Радою України від 18.09.1991 № 1560-XII. Редакція від 06.11.2014, підстава 1206-18 – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1560-12>
21. Раковський Д. Питання сек'юритизації банківських активів в Україні // Ринок цінних паперів України. - 2008. - № 9-10. - С. 31-33.
22. Рейтингові позиції банків України (Finbalance)/ Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://finbalance.com.ua/bank/PUMB>
23. Рибалка О.О. Удосконалення сутності поняття “ефективність банківського бізнесу” [Електронний ресурс] / О.О. Рибалка. – Режим доступу: <http://dspace.nbuv.gov.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/54610/37-Ribalka%20.pdf?sequence=1>.
24. Річний фінансовий звіт ПАТ «ПУМБ» за 2009 рік /[Електронний ресурс].– Режим доступу:
https://about.pumb.ua/Content/CmsFile/ua/%D0%A4%D1%96%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D1%81%D0%BE%D0%B2%D0%B0%20%D0%B7%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C_godovoj_otchet_za_2009_god_informatsionnaya_chast.pdf
25. Річний фінансовий звіт ПАТ «ПУМБ» за 2016 рік /[Електронний ресурс].– Режим доступу:https://about.pumb.ua/Content/CmsFile/ua/%D0%A4%D1%96%D0%BD%D0%B0%D0%BD%D1%81%D0%BE%D0%B2%D0%B0%20%D0%B7%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C_IFRS_FS%202016_Ukr_15.03.pdf
26. Рябініна Л. Ліквідність банківської системи та роль НБУ в її підтримці [Текст] / Л. Рябініна // Банківська справа. – 2010. – № 2-3. – С. 51-59.

27. Сенчагова В.К., А.И. Архипова Основні напрямки діяльності комерційних банків // Фінанси, грошовий обіг і кредит.: Підручник./під ред. Сенчагова В.К., А.И. Архипова. – М., 2000. – 388с.
28. Синки Дж. Финансовый менеджмент в коммерческом банке и в индустрии финансовых услуг / Джозеф Синки-мл.; пер. с англ. А.Левинзон. – М.: Альпина Бизнес Букс, 2007. – 1018 с.
29. Фонд гарантування вкладів фізичних осіб – Інтернет-сайт/[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.fg.gov.ua/>
30. Фондовый рынок: підручник: у 2 кн. — Кн. 1 / В.Д. Базилевич, В.М. Шелудько, В.В. Вірченко та ін.; за ред. В.Д. Базилевича; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. — К.: Знання, 2015. — 621 с.
31. Хайлук С.О., Новак С.М. Особливості вибору методу оцінки ефективності банківської діяльності [Електронний ресурс]/ Хайлук С.О., Новак С.М. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=279>.
32. Хайлук, С.О. Оцінка ефективності банківської діяльності на основі методу згортки даних [Текст] / С.О. Хайлук // Бизнес Информ. – 2010. – № 4(2). – С. 99-102.
33. Хайлук, С.О. Оцінка ефективності діяльності банків: порівняльний аналіз методів та моделей [Текст] / С.О. Хайлук // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. – Х.:ХБІ. – 2010. – № 1(8). – С. 112-118.
34. Шипович Ю.В. Актуальні питання оцінки ефективності прокурорського нагляду за додержанням і застосуванням законів про охорону довкілля [Електронний ресурс] / Ю.В. Шипович. – Режим доступу : <http://www.law-property.in.ua/articles/41-current-issues-evaluation-of-supervision-of-the-observance-and-applicationof-laws-on-environmental-protection.html>.